

Sisältö

Opettajalle	5
Kielellinen tietoisuus.....	6
Sanojen pituuksien vertailu	6
Riimisanat.....	8
Sanojen tavuttaminen ja tavujen laskeminen.....	16
Tavujen yhdistäminen.....	20
Tavun poistaminen.....	21
Äänteen tunnistaminen	24
Alkuäänteen poistaminen ja lisääminen.....	28
Muistiharjoitukset.....	31
Asioiden kuvailu	33
Kuvasta kertominen	36
Lyhyt ja pitkä vokaali	43
Kaksoiskonsonantti	54
Tavuloppuinen h	69
Äng-äänne	71
Diftongi.....	74
Yhdyssanat	77
Sanavaraston kartuttaminen.....	84
Sanojen yhdistäminen kuviin	84
Luetun piirtäminen.....	87
Synonyymit.....	91
Vastakohdat	94
Sanaryhmiä.....	99
Lauseiden muodostaminen	105

Riimisanat

Riimisanojen keksimistä harjoitellaan erottelemalla riimisanaryhmästä sana, joka ei sinne kuulu.

1. Sanat sukka ja kukka kuulostavat melkein samoilta.

Ne ovat riimisanoja.

Mikä seuraavista kuulostaa erilaiselta kuin muut sanat:

1. jää
pää
syy
sää

2. kaari
baari
saari
Kiira

3. Kalle
hillo
Valle
nalle

4. katti
ratti
ruuvi
Matti

5. taksi
hiukset
maksu
kaksi

6. kuu
suu
kuu
maa

2. Mikä seuraavista kuulostaa erilaiselta kuin muut sanat:

1. me
te
he
hän

2. kaa
sala
pala
puna

3. sana
sima
kana
vana

4. seula
neula
seula
siili

5. puku
aika
luku
suku

6. poni
Joni
pieni
Toni

3. Mikä seuraavista kuulostaa erilaiselta kuin muut sanat:

1. tassu
massu
missä
hassu

2. syö
tie
lyö
vyö

3. onni
ennen
sonni
tonni

4. nakki
rakki
takki
tutti

5. ukko
akka
lukko
tukko

6. Masku
lasku
koska
tasku

Opettaja sanoo sanan ja oppilas ympäröi kuvista sitä vastaavan riimisanan. Ensin voidaan sanoa kaikkien kuvien nimet, jotta oppilas tietää varmasti, mitä ne ovat. Kuunneltavat sanat ovat tehtävän kohdalla.

1. Sa-nat tas-su ja has-su kuu-los-ta-vat mel-kein sa-moil-ta.

Ne o-vat rii-mi-sa-no-ja. Ym-pä-röi ku-vis-ta kuu-le-ma-si sa-nan rii-mi-sa-na.

1. hiili

2. hammas

3. hana

4. pala

5. pieni

6. viiri

7. turkki

8. Kalle

9. tossu

2. Ym-pä-röi ku-vis-ta kuu-le-ma-si sa-nan rii-mi-sa-na.

1. Tapioca

2. tonnikala

3. sauva

4. kukko

5. helle

6. kaula

7. puoli

8. laulu

9. aamu

Merisuo & Storm – Mistä kiikastaa?

3. Ym-pä-röi ku-vis-ta kuu-le-ma-si sa-nan rii-mi-sa-na.

1. suu
2. takki
3. pato

4. marja
5. uusi
6. junat

7. nousi
8. nuppi
9. happi

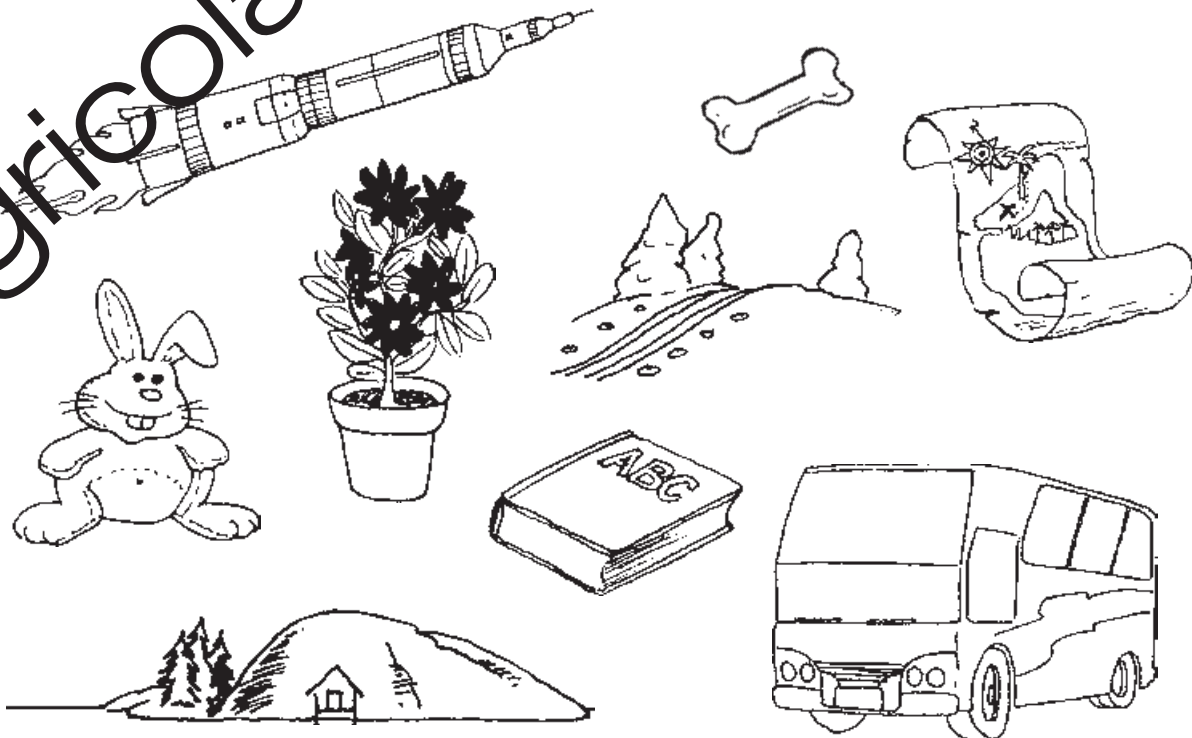

4. Ym-pä-röi ku-vis-ta kuu-le-ma-si sa-nan rii-mi-sa-na.

1. tukka
2. kupu
3. kaari

4. satu
5. puu
6. Martta

7. Jussi
8. paketti
9. Mirja

Opettaja sanoo sanan ja oppilas yrittää keksiä sille riimisanan. Riimisanoja voi olla useampiakin. Tehtävän sanojen perässä on suluisia lueteltu joitakin sopivia sanoja. Monet sanoista ovat todennäköisesti lapsille vieraita, mutta tässä harjoituksessa merkitysten ymmärtäminen ei ole tärkeää vaan äänneasu. Siksi voidaan myös keksiä riimisanoja, jotka eivät ole oikeita sanoja (nauha, kauha, rauha, lauha, jauha, hauha, mauha, pauha, sauha...). Silti voidaan keskustella lopuksi joidenkin sanojen merkityksestä.

1. Sanat lakki ja takki kuulostavat melkein samoilta. Ne ovat riimisanoja. Keksitään myös muille sanoille lähes samalta kuulostavia riimisanoja.

1. kuu	6. lukko	11. nuoli
2. sukka	7. Kalle	12. pieni
3. vyö	8. lumi	13. taulu
4. piiri	9. pesä	14. hammas
5. tossu	10. tilli	15. tähti

(1. luu, muu, puu, suu 2. hukka, Jukka, kukka, nukka, rukka, tukka 3. yö, lyö, syö, työ
4. hiiri, kiiri, Siiri, viiri 5. possu 6. kukko, tukko 7. nalle 8. lumi 9. kesä 10. Lilli, Milli, silli, villi
11. huoli, kuoli, puoli, suoli, tuoli, vuoli 12. lieni, sieneni, tieni 13. taulu 14. lammas 15. tähti)

2. Keksitään sanoille lähes samalta kuulostavia riimisanoja.

1. aika	6. äita	11. akku
2. haikea	7. hammas	12. hana
3. Hanna	8. Heikki	13. heinä
4. Heli	9. jouluku	14. hetki
5. hili	10. juna	15. Jussi

(1. taika 2. vaikea 3. Anna, kannu, manna, nanna, panna, Sanna, vanna 4. keli, peli, teli, veli
5. Niili, miili, tiili, villi 6. haita, kaita, laita, maita, paita, raita, saita, taita 7. lammas
8. leikki, meikki, sheikki 9. koulu 10. muna, puna 11. hakku, jakku, kakku, takku 12. jana, kana, sana
13. seinä 14. retki 15. pussi, tussi)

3. Keksitään sanoille lähes samalta kuulostavia riimisanoja.

1. luu	6. silta	11. Kari
2. peikko	7. vuori	12. soittaa
3. kukkuu	8. syvä	13. kummi
4. kiikkuu	9. turkki	14. sana
5. soma	10. joulu	15. pala

(1. kuu, muu, puu, suu 2. heikko, Veikko 3. hukkuu, nukkuu 4. liikkuu 5. oma, loma 6. ilta, kilta
7. kuori, muori, nuori, ruori 8. hyvä, jyvä 9. urkki, kurkki, purkki 10. koulu 11. Ari, Jari, Mari, pari, Sari
12. koittaa 13. mummi, nummi 14. hana, jana, kana, lana, tana 15. kala, sala, vala)

Lauseiden muodostaminen

Monille oppilaille lauseen käsite on erittäin vaikea ymmärtää. Vielä toisella luokalla pisteen paikan tajuaminen on useille mahdotonta. Kun heille sanoo: Pane piste, kun olet kirjoittanut yhden asian, he voivat panna niitä jokaisen sanan perään. Siksi asiaa tulee harjoitella ensimmäisestä luokasta lähtien.

1. Lisää jokaiseen lauseeseen sana, joka tekee siitä järkevän.

Petri   palloa Samin kanssa.

Naapurin koira   peliä.

Sekin   tulla peliin mukaan.

2. Lisää jokaiseen lauseeseen sopiva sana.

Vaari   Mikalle suurennuslasin.

Mika   maassa etanan.

Mika   sitä suurennuslasilla.

Outoa, miten suuri otus etana on, hän .

3. Lisää jokaiseen lauseeseen sopiva sana.

Kurre   kuusen alta käpyjä.

Se otti kaksi   mukaansa.

Nyt   löytää hyvä piilopaikka.

Merisuo & Storm – Mistä kiikastaa?

1. Merkitse pisteet siten, että tarinasta tulee järkevä. Muuta alkukirjaimet isoiksi.

Matti souteli järvellä korissa
hänellä oli voileipiä vedessä
ui sorsaperhe laiturilla
onki isä kahvia tarjottimella rantaan
tuova äiti vilkutti Matille naukuen
odotti kissa kalaa isän vieressä

2. Merkitse pisteet siten, että tarinasta tulee järkevä. Muuta alkukirjaimet isoiksi.

Tomin talossa on monta
kerrosta hän ei halua käyttää
hissiä portaissa häntä vastaan
tulee naapurin Milla oven takaa
kuuluu haukkumista lähitien
koira kuulee lasten askeleet

3. Merkitse pisteet siten, että tarinasta tulee järkevä.

Aurinko paistaa lammessa
si kaksi ankkaa Leeni heittää
nille leipää kassissa
ovat Leenin omat eväät ankat
sukeltavat leipäpalojen perään
vedessä Leenikin syö eväitään

1. Järjestä sanat lauseiksi. Pane alkuun iso kirjain ja loppuun piste.

mielellään

syö

kalaa

kissa

teltassa

nukkuvat

retkellä

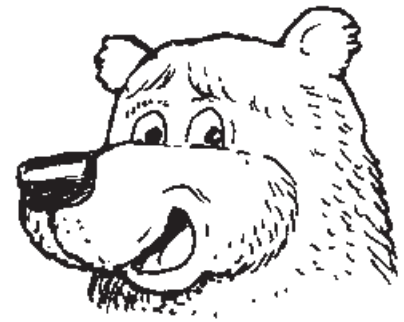
lapset

monta

sorsalla

poikasta

on

2. Rivien alussa ovat lauseiden ensimmäiset sanat.
Keksi niihin sopivat lauseiden loput.

Lentäjä

Isokarhu

Luolassa

Tornissa

